

OIVALLUS

2

13. Lähikehityksen vyöhykkeellä ajattelu edistyy

Oivallustehtävä

- Piirrä paperille sisäkkäin kaksi isoa ympyrää.
- Kirjoita sisempään ympyrään 1–3 asiaa, jotka osaat.
- Kirjoita ulompaan ympyrään 1–3 asiaa, jotka osaat avustettuna (esim. toisen ihmisen opastamana tai katsomalla ohjeet netistä).
- Mistä saat apua tehdessäsi asioita, jotka jo melkein osaat?

Lev Vygotskyn näkemys ajattelun kehittämisestä

- Ihmisen oma on aktiivisuus keskeistä ajattelun kehittämisessä.
- Sosiaalinen vuorovaikutus on kaiken oppimisen lähtökohtana.
- Lapsen ajattelu muuttuu vähitellen vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.
- Kielen avulla ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa opitut asiat ja taidot sisäistyvät vähitellen lapsen omaksi ajatteluksi ja toiminnaksi.

Kognitiivisen kehityksen vyöhykkeet (Vygotski)

Se, mitä ei opi vielä tekemään itsenäisesti,
vaikka saisi apua.

Se, mitä lapsi voi oppia tekemään itsenäisesti, kun saa
sopivasti apua.

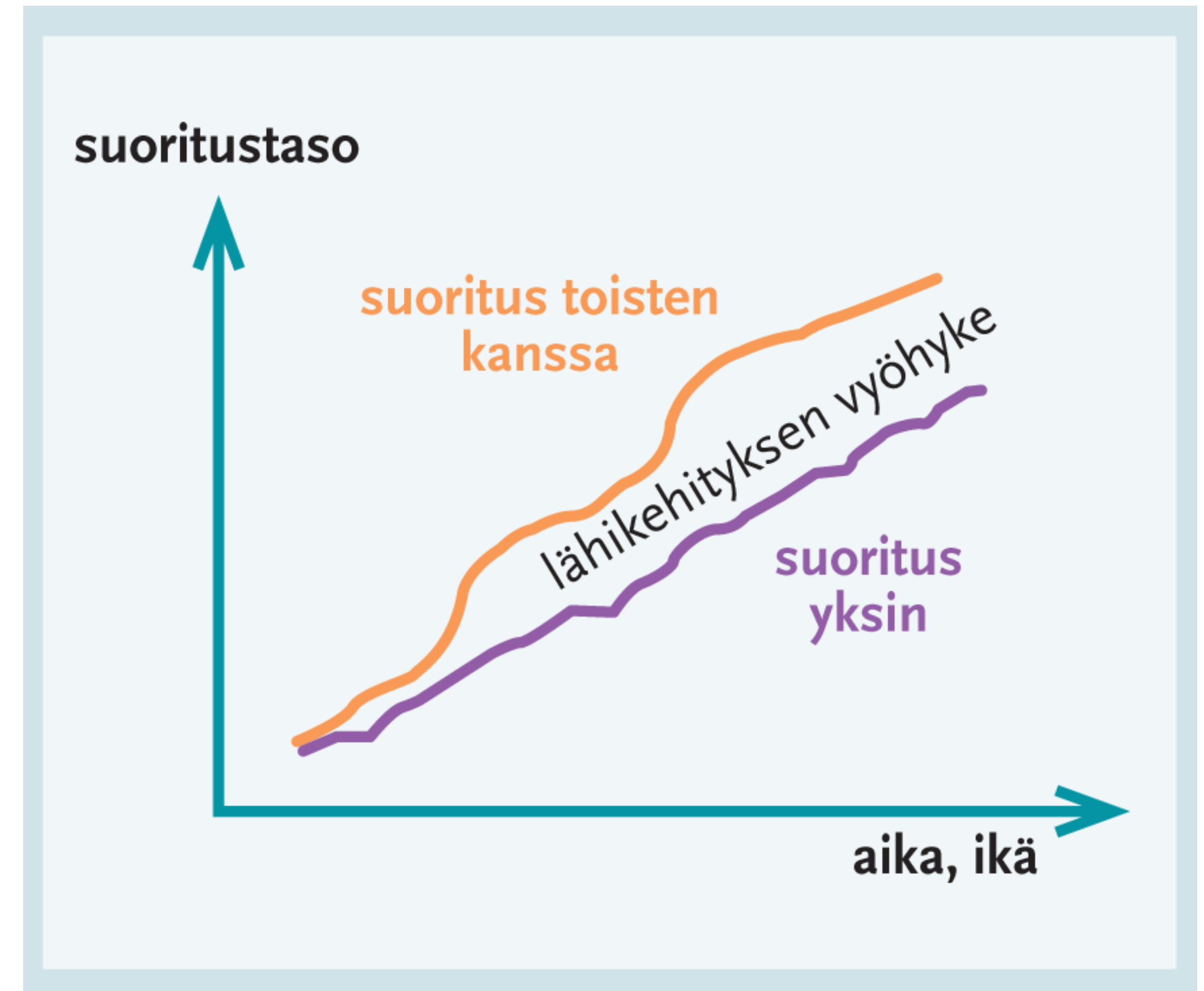
Se, mitä lapsi
osaa itsenäisesti
nyt.

lähikehityksen
vyöhyke

Nykyinen kehitystaso ja potentiaalinen kehitystaso

- Potentiaalinen kehitystaso on taso, johon lapsi yltää toimiessaan aikuisen tai jonkun muun häntä osaavamman henkilön kanssa.
- Nykyisen kehitystason ja potentiaalisen kehitystason välissä on **lähikehityksen vyöhyke**.
- Lähikehityksen vyöhykkeellä toimitaan silloin, kun ihminen kohtaa haasteellisia ongelmia tai tehtäviä, joita hän pystyy ratkaisemaan vain toisen ihmisen avulla.

Potentiaallinen kehitystaso

- Potentiaalista kehitystasoa arvioitaessa lasta osaavampi henkilö esittää hänelle kysymyksiä ja antaa pieniä vihjeitä, mutta ei varsinaisesti kerro oikeaa ratkaisua.
- Erilaiset välineet, kuten digitaaliset oppimispelit, voivat toimia samantapaisesti kuin osaavampi henkilö.

Lähikehityksen vyöhyke

Lähikehityksen vyöhyke koulussa

Mieti tavallisen koulupäivän aikana tapahtuvia tilanteita, jolloin toimit lähikehityksen vyöhykkeellä!

Lähikehityksen vyöhyke elämän eri vaiheissa

- Pieni lapsi oppii osaavan aikuisen avustuksella monia taitoja, kuten syömisen ja kengännauhojen sitomisen.
- Kouluoppimisessa lähikehityksen vyöhyke näkyy opettajan tai ohjaajan toiminnassa, erilaisissa tehtävissä sekä vertaisoppimisessa opiskelukavereiden kanssa esim. ryhmätöissä.
- Aikuisuudessa työelämän mentorointi on toimintaa lähikehityksen vyöhykkeellä.
- Erilaisia sovelluksia voi hyödyntää eri ikävaiheissa lähikehityksen vyöhykkeellä oppimiseen.

Sovellustehtävä: Analysoi tapausesimerkkejä

Miten lähikehityksen vyöhyke näkyy tapausesimerkissä?

a) Maiska on 13-vuotias yläkoululainen ja innokas videopelien pelaaja. Hän pelaa yleensä verkon välityksellä kavereidensa ja myös kokeneempien pelaajien kanssa, joita hän ei välttämättä etukäteen tunne. Jos he eivät pääse jostakin pelin kohdasta eteenpäin, he etsivät yleensä jonkin videon, jonka joku kokenempi pelaaja on ladannut nettiin. Videolla näytetään, miten kohta pelataan läpi. Kun video on katsottu, taitoja voi harjoitella yhdessä kavereiden kanssa.

Sovellustehtävä: Analysoi tapausesimerkkejä

Miten lähikehityksen vyöhyke näkyy tapausesimerkissä?

b) Mymy on 8-vuotias jalkapallon harrastaja. Jalkapallotreeneissä valmentaja yleensä näyttää ensin itse jonkun harjoitteen oikean suorituksen, minkä jälkeen se tehdään hitaammin yhdessä. Nopeutta lisätään vähitellen. Harjoittelu on mukavampaa ryhmässä, koska jos jotain tekniikkaa ei heti opi, mallia voi katsoa muilta. Valmentaja myös ohjaa ja antaa vinkkejä tekniikkaan kesken treenien, ja usein joukkuekavereidenkin vinkeistä on paljon apua.

Palauta mieleen

- Millä tavoin sosiaalinen ympäristö vaikuttaa lapsen ajattelun kehitykseen?
- Määrittele lähikehityksen vyöhyke ja anna siitä kaksi esimerkkiä.
- Kuinka alakoulun opettaja voi laajentaa oppilaan lähikehityksen vyöhykettä?